Foto: Jonas Normann

5 hurtige til ... Agi Csonka, formand for Børnerådet

Om levevilkår og rettigheder for børn i familier med rusmiddelproblemer

I hvert nummer af STOF stiller vi fem aktuelle spørgsmål til personer, som varetager arbejde, der er relevant for indsatser og politik på rusmiddelområdet. I dette nummer er spørgsmålene rettet til Agi Csonka, som er formand for Børnerådet, og handler om levevilkår og rettigheder for børn i familier med rusmiddelproblemer.

01. Hvad er Børnerådets opgave i forhold til børn i familier med rusmiddelproblemer?

Børnerådet er sat i verden for at sikre børns rettigheder ifølge FN's Børnekonvention, og vi arbejder for, at alle børn i Danmark får lige muligheder. Det gør vi blandt andet ved at påvirke lovgivning og politik, der handler om børn, og så bringer vi børnenes perspektiv og stemmer ind i den offentlige debat. Børn i udsatte positioner mistrives i højere grad end andre børn og har som udgangspunkt ringere forudsætninger for at lære og udvikle sig. Det er både Børnerådets opgave at skabe opmærksomhed om centrale problematikker og komme med anbefalinger, der kan bidrage til en positiv udvikling. Forældre, der har misbrugsproblemer, har svært ved at yde den grundlæggende omsorg for deres børn – og problemet er langt mere udbredt, end de fleste forestiller sig. Det er derfor vigtigt for Børnerådet at bidrage til en opmærksomhed på problemet.

02. En del af Børnerådets arbejde er at inddrage børns perspektiv, fx ved at følge med i forskning på området. Hvad ser Børnerådet som de vigtigste elementer i at belyse børns perspektiv i forhold til familier med rusmiddelproblemer?

Vi skal være særligt opmærksomme på børn i udsatte familier, hvor forældrene for eksempel har et misbrug. Alle forældre ønsker at gøre det bedste for deres børn, men det er ikke alle forældre, der formår at give deres børn den omsorg og opmærksomhed, de har brug for. Her er det afgørende, at fagpersoner omkring familien har særligt fokus på børnenes perspektiv, selvom det umiddelbart er forældrene, der har et problem med for eksempel misbrug. Indsatsen i familien handler i lige så høj grad om børnene, for hvis man vokser op i en familie, hvor mor eller far drikker for meget, sætter det sig spor langt ind i livet. Vi kan give børnene de bedste livsmuligheder ved at sikre helhedsorienterede indsatser med udgangspunkt i det enkelte barns perspektiv. Det kræver, at man inddrager barnet i beslutninger, der vedrører det, og at socialrådgivere, sundhedsplejersker, pædagoger og lærere samarbejder om at sikre rammerne og indsatserne i hele barnets liv – både derhjemme og i skolen.

03. Hvilke levevilkår og rettigheder mener Børnerådet, det er vigtigt at sætte fokus på for at hjælpe børn af forældre med rusmiddelproblemer?

Rettigheder skal sikre alle børn lige muligheder. FN's Børnekonvention forpligter Danmark på at sikre barnet den beskyttelse og omsorg, der er nødvendig for barnets trivsel, og på, at barnets tarv altid skal komme i første række i foranstaltninger, der vedrører barnet. Børnekonventionen slår også fast, at børn skal inddrages og høres i overensstemmelse med deres alder og modenhed, når der træffes beslutninger, der har betydning for dem. For børn i udsatte positioner, som for eksempel børn af forældre med rusmiddelproblemer, har vi en særlig forpligtelse til at sikre en tryg opvækst gennem en fagprofessionel indsats, og så skal vi styrke udsatte børns læring for at bryde den sociale arv og mindske social ulighed.

04. Hvilke velfærdsindsatser bør der ifølge Børnerådet satses specielt på for at hjælpe familier med rusmiddelproblemer?

Det er en samfundsopgave at sørge for, at alle børn uanset baggrund får mulighed for at realisere deres potentiale. Når det handler om udsatte børn og unge, ved vi, at en god skolegang i sig selv er en vigtig beskyttelsesfaktor. Det er veldokumenteret, at de udsatte børn, der fagligt og socialt har haft en god skolegang, klarer sig bedre som voksne på alle parametre end de udsatte børn, der har dårlige skoleoplevelser. Derfor er det en central målsætning at styrke udsatte børns læring for at mindske social ulighed gennem tidlig opsporing og helhedsorienterede indsatser. Det kræver samarbejde mellem forskellige fagligheder og politikområder og dermed en nedbrydning af silotænkningen. Socialrådgivere, familiekonsulenter, pædagoger og lærere og andre fagpersoner tæt på familien skal arbejde for ét fælles mål: at sikre, at børn i socialt udsatte familier får de bedste betingelser for en god skolegang.

05. Hvordan står det til i Danmark med børns levevilkår og rettigheder i 2021 (jf. FN's Børnekonvention), og hvordan ser udviklingen ud fremadrettet?

De fleste vil nok mene, at danske børn bliver hørt rigeligt, og at de lever et relativt problemfrit børneliv. Det er også rigtigt – i international målestok. Men realiteten er, at vi i alt for mange tilfælde ser både lovgivning og praksis, hvor fokus på barnets tarv og perspektiv er fraværende. Selvom børns rettigheder for alvor er kommet på den politiske dagsorden de seneste år, er der stadig alt for mange børn, der oplever svigt og ikke vokser op med samme muligheder som andre børn. Det er en afgørende faktor for udviklingen, at alle børn skal kende deres rettigheder. Flere undersøgelser viser, at kun halvdelen af danske børn og unge kender til deres rettigheder, og det betyder, at de ikke ved, at de har ret til at blive hørt og have indflydelse på deres eget liv. Det får især konsekvenser, når børns rettigheder bliver krænket, for børn skal kende deres rettigheder for at kunne handle på dem, og de skal vide, at deres liv kan – og skal – være anderledes, når de bliver udsat for overgreb, bliver overhørt eller på andre måder har det svært.